

**राज्यात टंचाईसदृश्य परिस्थिती
जाहीर करण्याबाबत- २०१२-१३**

**महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय, क्र.एससीवाय २०१२/प्र.क्र.३४१/म-७
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- २५ ऑक्टोबर, २०१२**

प्रस्तावना :-

पीक पैसेवारी हा शेतकऱ्यांच्या दृष्टीने अत्यंत जिव्हाळ्याचा विषय असून प्रचलित पध्दतीनुसार पैसेवारी ही तीन टप्प्यात जाहीर करण्यात येते.

- (i) हंगामी पैसेवारी
- (ii) सुधारीत हंगामी पैसेवारी
- (iii) अंतिम पैसेवारी

(२) अंतिम पीक पैसेवारी नुसार ज्या गावातील पैसेवारी ५० पैसे वा त्यापेक्षा कमी लागलेली असेल, अशा गावात टंचाई परिस्थिती जाहीर करण्यात येते. पैसेवारी जाहीर करण्याच्या विभागावर तारखा खालीलप्रमाणे आहेत.

हंगाम	कोकण विभाग	पुणे व नाशिक विभाग	औरंगाबाद विभाग	नागपूर व अमरावती विभाग
खरीप हंगाम				
हंगामी पैसेवारी	१५ सप्टेंबर	१५ सप्टेंबर	३० सप्टेंबर	३० सप्टेंबर
सुधारीत हंगामी पैसेवारी	३१ ऑक्टोबर	३१ ऑक्टोबर	१५ नोव्हेंबर	१५ नोव्हेंबर
अंतिम पैसेवारी	१५ डिसेंबर	१५ डिसेंबर	१५ डिसेंबर	१५ जानेवारी
रब्बी हंगाम				
हंगामी पैसेवारी	---	३१ डिसेंबर	३१ डिसेंबर	१५ जानेवारी
सुधारीत हंगामी पैसेवारी	---	३१ जानेवारी	३१ जानेवारी	१५ फेब्रुवारी
अंतिम पैसेवारी	---	१५ मार्च	१५ मार्च	१५ मार्च

अंतिम पैसेवारी जाहीर केल्यानंतर ५० पैसे वा त्यापेक्षा कमी पैसेवारी असलेल्या गावांमध्ये टंचाई परिस्थिती लागू करण्यात येते.

(३) राज्यात अपुऱ्या पावसामुळे विशेषतः पश्चिम महाराष्ट्रात पिण्याच्या पाण्याची व चाऱ्याची कमतरता जाणवत असल्याने दि. ३१.०८.२०१२ रोजीच्या शासन परिपत्रकानुसार राज्यातील खरीप हंगामी पैसेवारी जाहीर करण्याचे विभागीय आयुक्त यांना कळविण्यात आले होते. त्यानुसार कोकण, पुणे व नाशिक विभागाने खरीप हंगामी पैसेवारी जाहीर करण्यात आली आहेत. तीन महसूली विभागातील नजर अंदाज पैसेवारी विचारात घेऊन खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

(४) राज्यातील पुणे, नाशिक विभागातील एकूण ३३५६ गावांतील खरीप पिकांची हंगामी (नजर अंदाज) पैसेवारी ५० पैसे वा त्यापेक्षा कमी जाहीर करण्यात आली आहे, अशा गावांमध्ये अंतिम पैसेवारीची वाट न पाहता टंचाईसदृश्य परिस्थिती जाहीर करण्यात येत आहे. जिल्हानिहाय हंगामी पैसेवारीची माहिती सोबतच्या परिशिष्ट "अ" येथे देण्यात आली आहे. अंतिम पैसेवारी जाहीर झाल्यानंतर जिल्हानिहाय गावांच्या संख्येत काही बदल होत असेल तर सुधारित आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

५० पैसे वा त्यापेक्षा कमी नजर पैसेवारी असलेल्या गावांत खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात याव्यात:-

- महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतर्गत आवश्यकतेप्रमाणे कामे सुरु करावीत व कोणतीही व्यक्ती रोजगारापासून वंचित राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी. रोजगार मागणाऱ्यांची संभाव्य संख्या लक्षात घेऊन पुरेशी कामे शेल्वर उपलब्ध असतील याची दक्षता जिल्हाधिकारी यांनी घ्यावी.
- जेथे पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असेल तेथे ती दूर करण्यासाठी टँकर, बैलगाड्यांमार्फत पाणीपुरवठा करणे, तात्पुरत्या नळ योजना कार्यान्वित करणे, इत्यादी तत्सम सर्व उपाययोजना करण्यात याव्यात.
- या भागातील मोठ्या, मध्यम व लघु प्रकल्पामध्ये साठणारे पाणी पिण्यासाठी अग्रहक्काने राखून ठेवण्यात यावे.
- ज्या गावांतील हंगामी पैसेवारी ५० पैशांपेक्षा कमी जाहीर करण्यात आली आहे त्या तालुक्यात मंडळस्तरावर गुरांची छावणी, आवश्यकता असल्यास गावस्तरावर संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांनी तपासून उघडावी. छावणी उघडताना शा.नि. म.व.व.वि. क्रमांक. एससीवाय-०४/२०१०/प्र.क्र.४३/म-११, दि.१९/०४/२०१० मधील सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.

गुरांच्या छावणीतील खर्च “ मागणी क्रमांक सी-६, नैसर्गिक या निवारणासाठी सहाय्य, ०१ अवर्षण, १०१ अनुग्रह सहाय्य, (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१) (०३) जनावरांच्या छावण्यांमध्ये चारा, पाणी, औषधे यांचा पुरवठा आणि छावण्यांपर्यन्त चान्याच्या वाहतूकीचा खर्च, ३१ सहाय्यक अनुदान (वेतनेतर) (२२४५ ००७५) ” या मुख्यलेखाशिर्षाखाली २०१२- १३ या वित्तीय वर्षासाठी मंजूर असलेल्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार वा नावाने,

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करविला आहे. असून त्याचा संगणक संकेतक क्र. २०१२१०२३११३०१६३३०७ असा आहे.

(जि. शा. वाणी)
कार्यासन अधिकारी
महसूल व वन विभाग

प्रति

विभागीय आयुक्त (नाशिक / पुणे)

सर्व जिल्हाधिकारी (नाशिक व पुणे महसूली विभाग)
 मुख्य अधिकारी (नाशिक व पुणे महसूली विभाग)
 कार्यकारी अभियंता जिल्हा परिषद / पाटबंधारे विभाग / सार्वजनिक बांधकाम विभाग (नाशिक व पुणे महसूली विभाग)
 संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पूणे
 सदस्य सचिव, महाराष्ट्र पाणीपुरवठा व जलनिस्सारण मंडळ, मुंबई
 मुख्य अभियंता, ग्रामीण पाणीपुरवठा / नागरी पाणीपुरवठा
 प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरणे, पूणे / परभणी / परळी-वैजनाथ / बीड
 आयुक्त, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 सर्व वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
 महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर
 महालेखापाल-१/२ (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर
 मुख्य व्यवस्थापक (पतपुरवठा), बँक ऑफ महाराष्ट्र, १५०१, लोकमंगल, शिवाजीनगर, पूणे-५
 महाव्यवस्थापक, राष्ट्रीय कृषि व ग्रामीण विकास बँक, प्रादेशिक कार्यालय, ५४ वेलस्ली रोड, शिवाजीनगर, पूणे
 ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, ग्रारोयो / जलसंधारण
 सहकार व वस्त्रोद्योग विभाग (सहकार-कार्या-२ स-५ प्रती)
 कृषि व पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग (कृषि)
 वित्त विभाग (व्यय-९)
 पाटबंधारे विभाग (लाक्षेविप्रा)
 नियोजन विभाग, रोहयो-६ (५ प्रती)
 ऊर्जा विभाग (ऊर्जा-४) (५ प्रती)
 शालेय शिक्षण विभाग (शाशि) (५ प्रती)
 पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग (पापू-१४) (५ प्रती)
 महासंचालक, माहिती व प्रसिध्दी संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
 सर्व मंत्रालयीन विभाग,
 कार्यासन अधिकारी, म-३ / म-११ / ल-२ / टि-२ / ब-१ / फ-४, महसूल व वन विभाग
 महसूल व वन विभागातील इतर सर्व कार्यासने / म-७ कार्यासन (निवडनस्ती)

शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र.एससीवाय २०१२/प्र.क्र. ३४१/म-७,

दिनांक: २५ ऑक्टोबर, २०१२ चे सहपत्र.

सन २०१२-१३ सालातील खरीप हंगामी पैसेवारीचा गोंधारा

विवरणपत्र-अ

अ.क्र.	विभाग	जिल्हा	तालुका	एकूण गावे (खरीप)	पैसेवारी जाहिर केलेली गावे (खरीप)	५० पैशापेक्षा कमी पैसेवारी असलेली गावे	५० पैशापेक्षा जास्त पैसेवारी असलेली गावे
१	कोकण	कोकणात खरीप गावे निरंक आहेत.					
२	नाशिक	नाशिक	येथला	१२४	१२४	१२४	--
			सिन्नर	१२८	१२८	१२८	--
			मालेगांव	१५०	१५०	१५०	--
			नांदगांव	१००	१००	१००	--
			चांदवड	११२	११२	९५	१७
			देवळा	१७१	१७१	१७१	--
			बागलाण	४६	४६	३५	११
		एकूण		८३१	८३१	८०३	२८
		धुळे	साक्री	२२७	२२७	७८	१४९
		एकूण		२२७	२२७	७८	१४९
		जळगांव	भडगांव	६३	६३	६३	०
			भुसावळ	५४	५४	४१	१३
			चाळीसगांव	१३६	१३६	१३६	--
			जळगांव	९२	९२	९२	--
			जामनेर	१५२	१५२	१५२	--
			मुक्ताईनगर	८१	८१	८१	--
			पाचोरा	१२८	१२८	१२८	--
			बोदवड	५१	५१	५१	--
		एकूण		७५७	७५७	७४४	१३
		अहमदनगर	अहमदनगर	५	५	५	--
			राहुरी	१७	१७	१७	--
			नेवासा	१३	१३	१३	--
			शेवगांव	३३	३३	३३	--
			पाथर्डी	८०	८०	८०	--
			पारनेर	३१	३१	३१	--
			अकोला	१९१	१९१	१०५	८६
			संगमनेर	१७०	१७०	१२४	४६

			कोपरगांव	१६	१६	१६	--
			राहता	२४	२४	२४	--
		एकूण		५८०	५८०	४४८	१३२
		विभागाची		२३९५	२३९५	२०७३	३२२
		एकूण					
३	पुणे	पुणे	भोर	१५८	१५८	९९	५९
			पुरंदर	६२	६२	६२	--
			शिरूर	५५	५५	५५	--
			जुन्नर	१७८	१७८	३१	१४७
			खेड	१८९	१८९	१८	१७१
			आंबेगाव	१३५	१३५	२	१३३
			हवेली	१४८	१०३	९०	१३
		एकूण		९२५	८८०	३५७	५२३
		सातारा	सातारा	२१८	२०८	५७	१५१
			जावळी	१५१	१५१	४७	१०४
			कोरेगाव	१४०	१४०	१४०	--
			कराड	२१८	२१७	१५	२०२
			माण	१०६	१०६	१०६	--
			खटाव	१४०	१४०	१४०	--
			वाई	१२१	११७	४१	७६
		एकूण		१०९४	१०७९	५४६	५३३
		सांगली	मिरज	७२	७२	४४	२८
			जत	५३	५३	५३	--
			खानापूर	६६	६६	६६	--
			तासगांव	६९	६९	६९	--
			आटपाडी	२६	२६	२६	--
			क.महांकाळ	६०	६०	६०	--
			पलूस	३५	३५	६	२९
			कडेगांव	५६	५६	५६	--
		एकूण		४३७	४३७	३८०	५७
		विभागाची		२४५६	२३९६	१२८३	१११३
		एकूण					
	एकूणात एकूण			४८५१	४७९१	३३५६	१४३५